

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 דצמבר 2019

ת"ע 47068-10-18 ט' ואח' נ' ט' ואח'
ת"ע 46995-10-18

1

בפני כב' השופט הבכיר איתי כץ

תובעים

1. ד. ט. ת.ז. XXXXXXX
2. ג. כ. ת.ז. XXXXXXX
3. י. ט. ת.ז. XXXXXXX
4. י.ד. (ט.) ת.ז. XXXXXXX
5. א.פ. ת.ז. XXXXXXX
כולם ע"י עוה"ד דוד ששון

נגד

נתבע

מ. ט. ת.ז. XXXXXXX
ע"י עוה"ד יונתן כהן.

בעניין

המנוחה ד.ט. ת.ז. XXXXXXX (להלן: "המנוחה")

פסק דין

2

3

4

כללי

1. בפני בקשת התובעים לקיים צוואה נוטריונית מיום 18.11.15 של אמם המנוחה, ילידת שנת 1930, אשר נערכה בפני הנוטריון עו"ד דוד ששון (להלן: "הצוואה").

7

2. הנתבע, אף הוא בנה של המנוחה ואחיהם של התובעים, הגיש התנגדות לצוואה וביקש לקבוע כי היא בטלה.

10

3. התובעים והנתבע כולם נהנים על פי הצוואה בחלקים שווים. הצוואה תקינה מבחינה צורנית.

12

4. דיון הוכחות נערך ביום 22.10.19 והצדדים סיכמו בפני בע"פ ביום 14.11.19.

14

15

דיון והכרעה

5. הנתבע התנגד לקיום הצוואה מן הטעם ש"לאור האמור חתימת המנוחה על הצוואה מיום 18.11.15

נעשתה שלא מרצונה הטוב והחפשי של המנוחה ותוך ניצול חולשתה הנפשית. המנוחה חשבה כי

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 דצמבר 2019

ת"ע 47068-10-18 ט' ואח' נ' ט' ואח'
ת"ע 46995-10-18

- 1 הלכה למשרד עורך דין על מנת למנות את עו"ד ששון כמנהל עזבון אחרי פטירתה. היא לא ידעה
2 כי בצוואה החדשה היא חוזרת בה ממתן 25% למתנגד על פי התוספת לצוואתה" (ס' 22 לכתב
3 ההתנגדות).
4
5 6. בעדותו הגדיר הנתבע את המלים "חולשה נפשית" כ"היא הייתה אישה חולה, היא הייתה נופלת
6 היא הייתה חולה בדמנציה, היא לא הייתה יציבה, היא לא כלום שום דבר" (ש' 20-21 לפרוטוקול
7 הדיון מיום 22.10.19);
8
9 7. התובעים טענו לעומת זאת, כי המנוחה הייתה צלולה לחלוטין ולא סבלה מדמנציה (ר' למשל ס' 13
10 לתצהיר הבן ד. וס' 13 לתצהיר הבת ג.כ.).
11
12 8. לבקשת הנתבע מינה בית המשפט ביום 6.7.19 מומחה רפואי לבדוק את כשירות המנוחה לערוך
13 צוואה במועד בו נערכה וזאת לאחר שהנתבע התחייב לשאת בשכרו ואולם נאלץ לבטל המינוי
14 בהחלטה מיום 29.7.19 לאחר שהנתבע לא שילם את שכרו. כתוצאה מכך אין בפני בית המשפט כל
15 ממצא לגבי חולשה נפשית של המנוחה הפוגעת בכושרה לערוך צוואה. אף ב"כ הנתבע אישר
16 בסיכומיו לגבי מצבה כי "אין מסמך רפואי שממנו בית המשפט יכול לפסוק מסקנות" (סיכומי ב"כ
17 הנתבע בש' 6-7 לפרוטוקול הדיון מיום 14.11.19). לא הוכח בפני כל ממצא אחר לגבי חולשה
18 נפשית כלשהי של המנוחה בעת עשיית הצוואה.
19
20 9. למעלה מן הצורך אציין כי במוצג נ/1 אין כל ממצא או קביעה של דמנציה אלא רק "רושם" וגם לו
21 היה ממצא כזה, לדמנציה דרגות רבות ואין קיום דמנציה מעיד בהכרח על אי כושר לערוך צוואה
22 או חולשה נפשית.
23
24 10. לאור האמור הנני דוחה טענת הנתבע לחולשה נפשית של המנוחה.
25
26 11. באשר לטענת הנתבע, כי המנוחה חשבה שהלכה למשרד עורך דין על מנת למנות את עו"ד ששון
27 כמנהל עזבון אחרי פטירתה והיא לא ידעה כי בצוואה היא חוזרת בה ממתן 25% למתנגד על פי
28 מסמך קודם :
29

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 דצמבר 2019

ת"ע 47068-10-18 ט' ואח' נ' ט' ואח'
ת"ע 46995-10-18

1 בתצהיר התמיכה בהתנגדות טען הנתבע כי "אמי אמרה לי לאחר חתימתה על צוואתה (ה)חדשה
2 כי הייתה אצל עו"ד ששון כדי שהוא יהיה רשום כמנהל עזבון . היא לא ידעה כי התוספת לצוואה
3 בוטלה" (ס' 22 לתצהיר התמיכה של הנתבע בהתנגדות). ואולם, בחקירתו הנגדית העיד לעניין
4 אמירתו זו, כי "אני לא זוכר דבר כזה שהיא אמרה לי שהוא עשה צוואה" (ש' 26 בעמ' 21
5 לפרוטוקול הדיון מיום 22.10.19). מכאן שאם לא אמרה לו כלל שעשתה צוואה קל חומר שלא
6 אמרה לו דבר בקשר לתוכנה וגם דינה של טענה שניה זו להידחות.

7
8 12. מה שכן הוכח מחקירתו הנגדית של התובע 1, הבן מר ד. ט. (להלן: "הבן ד.") ומתשובותיו לשאלות
9 בית המשפט הוא, כי בניגוד להצהרתו בתצהיר עדותו הראשית שלא היה מעורב בעריכת הצוואה,
10 הוא נטל גם נטל חלק בהליך: הוא זה שקבע את הפגישה של המנוחה עם עו"ד ששון, הוא זה שהסיע
11 אותה אליו ברכבו והוא נכנס עם המנוחה לחדרו של עו"ד ששון והיה נוכח במהלך כל הליך עריכת
12 הצוואה עד קבלת התוצר הסופי (ור' תיאורו של העד את הליך עריכת הצוואה בש' 1 בעמ' 39 ועד ש'
13 20 בעמ' 42 לפרוטוקול מיום 22.10.19). עם זאת התובע 1 טען כי לא היה מעורב בקביעת תוכן
14 הצוואה וכי כל רצונו היה להביא לידי ביטוי את רצונה באמצעות עשיית צוואה (ר' ש' 15-21 בעמ'
15 44 לפרוטוקול הדיון מיום 22.10.19).

16
17 13. בנקודה זו אציין, כי למרות שהשהות של הבן ד. בחדר עם המנוחה בשעת עריכת הצוואה על ידי
18 הנוטריון עשויה להוות גם ראיה להשפעה בלתי הוגנת, לא התרשמתי כי זהו המצב בעניינינו בהעדר
19 אלמנטים אחרים התומכים בכך (ור' לעניין פירוט אבני הבוחן הנוספים ובין היתר, היקף תלותו של
20 המנוח בנהנה, בדידותו של המנוח וניתוקו מאחרים והאם תוצאות הצוואה נחזות להיות מהשפעה
21 בלתי הוגנת (ר' דנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש פ"ד נב(2) 813, 832 וכן ע"א 4902/91 גודמן נ'
22 ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות פד"י מ"ט (2) 441, 447).

23
24 14. במקרה שלפנינו הנתבע גר מתחת למנוחה ועמד עמה בקשר שוטף (ר' לעניין זה עדות הנתבע בש' 28
25 בעמ' 20 לפרוטוקול הדיון מיום 22.10.19), היא לא הייתה מבודדת והיו לה קשרים עם אחרים, לא
26 הייתה כל טענה של הנתבע ללחץ או איומים מצד מאן דהוא על המבקשת וגם תוכן הצוואה ההגיוני
27 עשוי להעניק מהימנות לתקפותה ולכך שהיא אכן משקפת את רצונה החופשי: העובדה שהמנוחה
28 חזרה על רצונה להוריש את רכושה לכל ששת ילדיה (כולל הנתבע) בחלקים שווים כפי שהורתה גם
29 בצוואה ההדדית שלה ושל בעלה מיום 13.10.1999 שצורפה לצוואה (ור' לעניין זה ע"א 5417/90
30 צוריאנו נ' חכמוב וכן ע"א 142/80 מירסקי נ' מירסקי).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 דצמבר 2019

ת"ע 47068-10-18 ט' ואח' נ' ט' ואח'
ת"ע 46995-10-18

תוצאות מעורבות הבן ד. בעריכת הצוואה

15. בעניין זה קובע ס' 35 לחוק הירושה, התשכ"ה - 1965 (להלן: "חוק הירושה"), אליו הפנה ב"כ הנתבע בסיכומיו, חד משמעית, כי "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה והוראות צוואה המזכה בן זוגו של אחד מאלה- בטלה".

16. משמע שאם התברר, כפי המקרה שלפנינו, כי זוכה על פי הצוואה היה מעורב בעריכתה, בטלה ההוראה המזכה אוטומטית מכוח המעורבות בלבד, גם בלי צורך להוכיח השפעה בלתי הוגנת.

17. השאלה הפרשנית הבאה המתעוררת בהקשר זה היא האם מעורבות זו של הבן ד. מבטלת רק את ההוראה המורשה לו חלק בעיזבון או את כל הצוואה ?

ס' 37 לחוק מבהיר ש"הוראת צוואה" היא "גם הצוואה כולה, חלק ממנה ותנאי מתנאיה במשמע" הגדרה זו מאפשרת ביטול הצוואה כולה או תנאי מתנאיה בלבד.

לעניין זה הבהיר בית המשפט העליון את עמדתו העקרונית בעניין פירוש מעגל הקרובים על דרך הצמצום בע"א 631/69 ישיבת מדרש פורת יוסף נ' חומי פ"ד כד(2) 105 כדלקמן: "אמנם סעיף 35 הנ"ל פוסל גם הוראת צוואה שנעשתה לטובת בן זוגו של עד הצוואה וכו' אבל אין מאומה בחוק שממנו ניתן להסיק כי יש להרחיב את מעגל הקרובים ושאר האנשים שהעד חפץ ביקרם. אין כל רמז כי הוראת הצוואה תהא בטלה אם הנהנים על פיה הם הוריו של העד או ילדיו" (ור' המובאה לעיל והפניות נוספות שם בהערת שוליים מס' 10 בספרו של כב' השופט שאול שוחט, פגמים בצוואות בעמ' 300 (מהדורה שלישית התשע"ו-2016)).

18. מאחר שלא נטען ולא הוכח בפני כי הבן ד. היה שלוחם של יתר האחים/יות ו/או הוכח שהופעלה על המנוחה השפעה בלתי הוגנת לעשות את הצוואה כאמור לעיל, איני רואה מקום לבטל את ההוראות בצוואה המזכות את יתר האחים/יות.

19. לאור האמור הנני קובע כי דין ההוראה בצוואה המורשה לתובע 1 שישית מעיזבונה של המנוחה להתבטל עקב מעורבותו בעשיית הצוואה.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 דצמבר 2019

ת"ע 47068-10-18 ט' ואח' נ' ט' ואח'
ת"ע 46995-10-18

20. משבוטלה ההוראה המזכה את התובע 1 בחלק כלשהו מן הירושה מתעוררת שאלת פרשנות
נוספת: מה יעשה בחלק העיזבון אליו מתייחסת ההוראה הבטלה וזאת מאחר שהמחוקק לא ציין
מה יעשה בחלק זה.

21. ע"פ הפסיקה יש לראות את אותו חלק בעיזבון כנכסים שהמוריש לא ציווה אותם לאיש.

22. במצב זה חלות הוראות ס' 66(ב) לחוק הירושה הקובע כי מקום שציווה המוריש חלק מנכסיו יינתן
על אותו חלק צו קיום צוואה ועל הנותר צו ירושה. המשמעות המעשית של קביעה זו היא כי חלוקת
אותו חלק תעשה על פי דין (ור' לעניין זה הוראות ס' 2 לחוק הירושה).

סוף דבר

התובעים רשאים להגיש נוסח צו קיום צוואה לחתימה, בהתאם למה שנקבע לעיל, לפי טופס 5
לתקנות הירושה, התשנ"ח - 1998.

בנסיבות העניין יישא התובע 1 בשכ"ט ב"כ הנתבע בסך 6000 ₪.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתן לפרסום ללא שמות הצדדים וללא פרטים מזהים

המזכירות תמציא פסק הדין כדין לצדדים באמצעות ב"כ ותסגור התיקים שבכותרת.

ניתן היום, א' טבת תש"פ, 29 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.

איתי כץ, שופט בכיר

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

29 דצמבר 2019

ת"ע 47068-10-18 ט' ואח' נ' ט' ואח'
ת"ע 46995-10-18

1
2
3
4
5
6